

ÚVOD.

V tomto díle pokračuji v názorech, jež jsem původně rozvinul v předchozím spise: „Přirozené a duchovní základy světa a života“ (Praha 1925).

Vytklo-li si předchozí dílo za úkol znázorniti transcendentální a nadindividuální oblast lidské osobnosti, jejíž poznávací schopnost se nepohybuje v oblasti časově-prostorových vztahů, závislých na naší smyslovosti, nýbrž jest jim nadřaděna, jest úkolem tohoto spisu odůvodniti smysl podobného postupu. Jestliže v předchozím díle jsme naznačili rozsáhlou stupnici, jíž lze projíti lidské duši v jejím nejširším rozpětí, v tomto díle upneme zřetel k zkoumání, co vlastně získáváme podobným povznesením nad rozpory tohoto daného světa a života, jak probíhají v časově prostorových vztazích. Snahou tohoto díla jest získati názorné metody, jimiž lze uchopiti příští možnosti, jež tkví v transcendentální oblasti naší duše jednotně a celistvě před svým vtělením v rozptýlené individuální útvary. Intuicí a kontemplací lze nám postoupiti za diskursivní myšlení ve všeobecných pojmech; čeho se toto myšlení toliko nedokonale dotýká předivem vztahů, to prostupuje intuice a kontemplace svým přímým názorem. Předmět poznání v nejširším slova smyslu — jakožto oblast toho, co jest, i toho, co by mělo býti — jest diskursivnímu myšlení transcendentní, kdežto intuici a kontemplaci jest jakožto názorem postřehnutelná součást duše immanentní veličinou. Relativita diskursivního myšlení jest v intuici a kontemplaci nahrazena poznáním absolutním.

Podobnými předpoklady jsme stanuli u bran pozitivní filosofie jakožto přímého a ucelujícího poznání. Kdežto zkušenostní, na smyslových datech vybudované poznání těžce se vyhne rozporům — ježto proti každému důvodu lze postaviti protidůvod — čímž jest znemožněn jeho postup k všejednotě a celistvosti, intuice a kontemplace duchovním postřehováním toho, co není, co by však mohlo nebo mělo býti, jsou ucelovateli nedokonalé a fragmentární, v rozporch tonoucí skutečnosti.

Takto poskytují intuice a kontempace nejen možnost vykoupení z daného nedokonalého světa, tonoucího v rozporech; intuice a kontempace jsou zároveň ucelovateli a dovršiteli nedokonalé a v rozporech tonoucí skutečnosti na skutečnost dokonalejší; poskytují možnost postřehnouti duchovním zrakem ucelené a sjednocené to, co je dnes v příkrých rozporech aneb co kolotá v bezútěšném zmatku. Tím, že poskytují možnost zřítí danou i vytouženou skutečnost sloučeny v harmonické celistvosti, jsou podněcovateli k činnosti a k nápravě dané, avšak nedokonalé a neucelené skutečnosti.

V Praze v dubnu 1927.

V. H.